

" Farvel til den apokalyptiske menneskesønn " ?

Noen bemerkninger til professor dr.theol. Ragnar Leivestads "Farvel med den apokalyptiske menneskesønn" i Aftenposten 23. september 1975:

Leivestad hevder at når Jesus ifølge kildene har kalt seg "Menneskesønnen", så var det ikke for dermed å gi sin messiasrolle et apokalyptisk innhold. Jegk kan ikke se at det ligger et rent historisk resonnement bak denne oppfatning. Det avgjørende spørsmål må jo være om Jesus faktisk opptrådte som apokalyptisk Messias eller ikke. At han gjorde det kan etter mitt skjønn ikke lenger med rimelighet bestrides av noen nøktern historiker som må legge de synoptiske evangelieskrifter til grunn til en framstilling av den historiske Jesus og hans lære. Hvis Leivestad bestrider det, gir han i alle fall ikke noen klar historisk begrunnelse for det i sin artikkel. Og helt sikkert er det jo at en stor del av de steder hos synoptikerne hvor Jesus taler om Menneskesønnen, der har figuren en apokalyptisk-mytisk funksjon.

Hvis det derfor - som det later til - er Leivestads egentlige hensikt å ta "farvel" med den apokalyptiske Jesus, er han ute i et liknende ærend som den gamle, såkalte "liberale teologi" da den forsøke å modernisere den historiske Jesus ved å ta et tilsvarende farvel allerede i det forrige århundre, for deretter å bli ettertrykkelig korrigert av den "eskatologiske" Jesusforskning.

For en historisk vurdering fullstendig uforståelig er Leivestads påstand om at "alle de sammenhenger Menneskesønnen forekommer i, peker meget tydelig i retning av at ordet assosieres med ringhet, svakhet, beskjedenhets". Det motsatte er da vit-terlig tilfelle i en rekke sammenhenger: Menneskesønnen "sitter på sin trone i herlighet, og alle folkeslag skal samles foran ham", dvs. han holder dom over hele menneskeheten (Mt..25,31), han "kommer på himlens skyer med stor makt og herlighet" (24,30), de siste tider innvarsles ved at "Menneskesønnens tegn (skal) vise seg på himmelen og alle folk på jorden skal bryte ut i klagerop" (samm sted), "Menneskesønnen skal sende sine engler ut" på straffeekspedisjoner og samle sammen alle "som gjør urett .... og kaste dem i ildovnen, der en gråter og skjærer tenner" (13,41-42),

dvs. at Menneskesønnen står¹ sentrum for veldige, omkalfatrende begivenheter i den nytestamentlige historieoppfatning: "Som det var i Noahs dager, slik skal det være når Menneskesønnen kommer" (24,17).

Ringhet? Beskjedenhet? Hva kan nå Leivestad mene med det? Det er jo nettopp her overensstemmelsen med den "apokalyptiske menneskesønn", slik figuren framstilles i Henok-boken, er så stor og slående. Det ville være høyst påfallende om denne overensstemmelse var tilfeldig. Jeg savner en forklaring på denne overensstemmelse i Leivestads artikkel.

Den sannsynligste løsning på det historisk problem Leivestad behandler er etter mitt skjønn at det historiske opphavet til den apokalyptiske messias-forestilling ligger forut for selve betegnelsen av denne som Menneskesønnen. Denne betegnelsen - skjönt grunnlaget må være Dan.7,13 - var åpenbart ny og relativt lite kjent da Jesus opptrådte. Billedtalene i Henok-boken kan stamme fra en spesiell essener-sekt hvis lære Jesus var innviøt i, og de var antakelig helt "fersk" litteratur på Jesu tid. Det innhold han har gitt Menneskesønnen som apokalyptisk messias-titel anvendt på seg selv, har derfor kommet som en overraskende sterk utfordring på datidens jødiske teologer, og deres forsvarskamp mot denne trussel mot monoteismen har naturlig nok også rammet et skrift som Billedtalene i Henok-boken. De så - forståelig nok - alt dette som en alvorlig fare for læren om Guds enhet, det genuine prinsipp i jødedommen. Derfor er der praktisk talt ikke spor verken av evangelieskriftene eller Henoks billedtaler i dagens jødiske litteratur.

Jeg er enig i at vi bør ta farvel med dyrkelsen av en apokalyptisk frelser-figur. Men da må vi også ta farvel med Jesu teologiske autoritet.

20/10 1975

Andreas Edwien